

Vaste Kamercommissie VWS

Datum 16 november 2017
Betreft AO Geneesmiddelenbeleid

Geachte vaste Kamercommissie VWS,

Ter voorbereiding op het Algemeen Overleg Geneesmiddelenbeleid op 22 november 2017 vraagt de KNMP uw aandacht voor de toegankelijkheid voor patiënten tot geneesmiddelen:

1. Besteedt niet alleen aandacht aan de té dure geneesmiddelen, maar ook aan de aanhoudende geneesmiddeltekorten: veelal veroorzaakt door de té goedkope geneesmiddelen.
2. Stimuleer de apotheekbereiding van medicijnen op maat.
3. Zet in op gepast geneesmiddelengebruik door farmacogenetica en goede gegevensuitwisseling.

Beschikbaarheid in het geding voor té goedkope en té dure geneesmiddelen.

Apothekers zien in Nederland een probleem rond de té dure geneesmiddelen en de té goedkope geneesmiddelen. Door onze wet- en regelgeving hebben wij de goedkoopste geneesmiddelen van Europa. Deze wetgeving, de wet prijzenwet, het geneesmiddelvergoedingssysteem, én het preferentiebeleid zorgt ervoor dat de prijs van geneesmiddelen op de Nederlandse markt keldert zodra een geneesmiddel uit patent is. Driekwart¹ van alle verstrekkingen in de openbare apotheek zijn generieke geneesmiddelen. Deze kosten rond de twee euro per maand. Dat is op zichzelf gunstig, maar het maken het systeem ook kwetsbaar. De lage prijzen in combinatie met het aanbestedingssysteem, maakt dat fabrikanten die buiten de aanbesteding vallen, zich terugtrekken van de Nederlandse markt. Met als gevolg: geneesmiddeltekorten. Zo hebben we in Nederland alleen dit jaar meer dan 700 geneesmiddelen die niet leverbaar zijn. In de ons omringende landen zijn ze er veelal wel. Dagelijks proberen duizenden apothekers oplossingen te vinden voor hun patiënten. De geneesmiddeltekorten laten zien dat, ondanks de zeer lage prijs, deze geneesmiddelen niet altijd toegankelijk zijn voor patiënten die ze nodig hebben. De KNMP is blij dat er nu maatregelen worden genomen die het voor apothekers makkelijker maken om oplossingen te vinden voor hun patiënten (zoals de aangepaste artsenverklaring per 1 januari). Wel blijft aanpak bij de bron noodzakelijk.

De KNMP vraagt uw aandacht voor de aanhoudende geneesmiddeltekorten: veelal veroorzaakt door de té goedkope geneesmiddelen in Nederland.

Apotheekbereidingen

Waar goedkope geneesmiddelen steeds goedkoper worden, worden dure geneesmiddelen steeds duurder. Ook deze zijn niet optimaal beschikbaar voor patiënten. Wij delen de mening van leden van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving dat de apotheekbereiding in een aantal situaties tegenwicht kan bieden aan dure geneesmiddelen. Niet voor alle dure geneesmiddelen, maar voor een heel aantal middelen kunnen apothekers helpen om geneesmiddelen op die manier toegankelijk te maken voor patiënten. Een voorbeeld is Orkambi. Eerder stelde de Tweede Kamer al voor om bij geneesmiddeltekorten of bij ‘gekaapte’ medicijnen meer gebruik te maken van apotheekbereidingen. Er is steeds meer behoefte aan geneesmiddelen die op maat voor de patiënt worden bereid.

¹ 74,1% van recept plichtige geneesmiddelen in 2016. (Bron: Stichting Farmaceutische Kengetallen)

Apothekers zijn als enige beroepsgroep bevoegd om altijd voor eigen patiënten geneesmiddelen te bereiden. Apotheekbereidingen zijn noodzakelijk:

- als er geen geschikt handelsproduct op de markt is, bijvoorbeeld voor kinderen, ouderen (aangepaste dosering is noodzakelijk) of voor patiënten met slikproblemen;
- bij calamiteiten, zoals bij de uitbraak van een epidemie of pandemie;
- om waar mogelijk tegenwicht te bieden aan dure geneesmiddelen en daarmee de toegang tot een behandelingen voor patiënten te waarborgen;
- bij 'gekaapte' geneesmiddelen: bestaande medicijnen die door een nieuwe fabrikant opnieuw op de markt worden gebracht, maar tegen een veel hogere prijs;
- bij geregistreerde geneesmiddelen die (tijdelijk) niet beschikbaar zijn geneesmiddeltekorten).

Continuïteit van apotheekbereiding

De afgelopen jaren is het aantal bereidende apotheken sterk teruggelopen. In 2011 waren er 800 bereidende openbaar apotheken, in 2017 nog 350. De terugloop komt doordat het apotheken ontbreekt aan een helder perspectief en een stabiel investeringsmodel dat de continuïteit van apotheekbereidingen voor de toekomst veiligstelt. Regelgeving van onder meer de NZa zorgde vanaf 2009 voor een verschuiving van in de apotheek bereide geneesmiddelen naar doorgeleverde bereidingen, waardoor het niet meer loonde een bereidingsunit in de lucht te houden. Daarnaast is het huidige bereidingsstarief (11 euro) niet kostendekkend voor het bereiden zelf en de investeringen in kennis en faciliteiten. Ook is er onzekerheid over de vergoeding door verzekeraars van bereidingen. Producten die in de apotheek zelf bereid worden, voldoen aan alle wettelijke kwaliteitseisen. Daar wordt op getoetst.

Wat is nodig voor toekomstbestendige apotheekbereidingen?

1. Stabiel klimaat voor apotheekbereidingen

Om patiënten op maat te bedienen is het niet nodig dat elke apotheek zelf bereidt, maar wel dat er regionaal en lokaal voldoende bereidende apotheken zijn, zodat elke apotheek daar toegang toe heeft. Dat betekent dat het huidige aantal van 350 bereidende apotheken in stand moet blijven om een landelijk dekkend netwerk van bereidende apotheken te vormen zodat iedere patiënt daar toegang toe heeft.

De KNMP vraagt u de randvoorwaarden voor bereidende apothekers veilig te stellen, zodat er een stabiel investeringsklimaat en toekomstperspectief ontstaat.

2. Behandeling wetsvoorstel Rijsoctrooiwet

In 2012 heeft Nederland de Europese 'Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht' ('*unified patent court*') ondertekend. Deze overeenkomst harmoniseert octrooiwetgeving in Europa. Veel landen, waaronder Duitsland, hebben deze wetgeving al geïmplementeerd. Nederland nog niet. Hiertoe is een wetsvoorstel tot wijziging van de Rijsoctrooiwet opgesteld, waarin de apothekersvrijstelling is opgenomen (artikel 54d lid e). Dit vloeit voort uit de ondertekening in 2012. Apothekers worden hierdoor beter beschermd als zij voor eigen patiënten geneesmiddelen bereiden waar een octrooi op rust.

De KNMP vraagt om snelle behandeling van de wijziging van de Rijsoctrooiwet die octrooiwetgeving in Europa harmoniseert.

Gepast en veilig geneesmiddelengebruik

Beter geneesmiddelengebruik en een besparing op geneesmiddelen vindt niet alleen plaats door prijzen te verlagen, maar ook door geneesmiddelen doelmatig in te zetten en therapietrouw te bevorderen. Daar waar de ontwikkelingsfase ophoudt, gaan apothekers verder in de dagelijkse praktijk. Zij kunnen het medicijngebruik monitoren op werking, bijwerkingen en interacties en zo de doorontwikkeling van het middel én van een adequate dosering bevorderen.

Waar liggen kansen voor gepast en veilig geneesmiddelengebruik?

1. Bredere inzet van farmacogenetica

Wij zien kansen voor bredere inzet van farmacogenetica. Doordat apothekers het geneesmiddelgebruik op het genetisch profiel van de patiënt kunnen aanpassen, wordt de effectiviteit verbeterd en verspilling tegengegaan. De KNMP en verzekeraars hebben gezamenlijk een pilot waarin farmacogenetica in de apotheek wordt toegepast en er zijn afgelopen jaar 1300 apothekers hierin bijgeschoold.

De KNMP vraagt u om in te zetten op verbetering van effectiviteit van geneesmiddelen door te investeren in farmacogenetica.

2. Betere gegevensuitwisseling

Real world data is onontbeerlijk in het streven innovatieve geneesmiddelen eerder bij de patiënt te brengen. Apothekers kunnen een cruciale rol vervullen bij onafhankelijke registraties, waarbij de effectiviteit en veiligheid van geneesmiddelen bij de patiënt worden gemonitord. Op dit moment zijn er echter nog te veel medicatiegerelateerde ziekenhuisopnames. Een van de oorzaken is dat apothekers over te weinig gegevens beschikken. Hoewel het wettelijk verplicht is om afwijkende nierfunctiewaarden actief aan apothekers te melden, gebeurt dat in de praktijk nog veel te weinig.

De KNMP roept de Kamer op om te zorgen voor goede gegevensuitwisseling tussen zorgverleners in de eerste en tweede lijn, zodat artsen en apothekers veilig en doelmatig gebruik van (innovatieve) geneesmiddelen kunnen monitoren.

Wij volgen het AO met veel belangstelling. Uiteraard kunt u contact opnemen voor aanvullende informatie.

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Gerben Klein Nulent', is positioned above the printed name.

Gerben Klein Nulent
Voorzitter KNMP